

Baunsgaard: Jeg skal indskrænke mig til at henvide til den højtærede ministers fremsættelse, idet også jeg finder, at de forhold, der tidligere gjorde det hensigtsmæssigt at gennemføre loven, stadig må skønnes at være til stede. De betænkeligheder, den sidste ærede ordfører gjorde gældende med hensyn til at gøre loven permanent, kan jeg ikke dele. Jeg mener, det må være formålstjenligt, at loven bliver gjort permanent, når man har erfaring for, at den gennem 22 år stadig er blevet forlænget uændret, og jeg skal derfor på mit partis vegne anbefale lovforslaget.

Niels Andersen: Jeg skal ganske kort på retsforbundets vegne tilsige en hurtig og villig behandling af det foreliggende lovforslag.

Alfred Jensen: Også den kommunistiske gruppe kan støtte lovforslaget.

Handelsministeren (Philip): Jeg takker for den gode modtagelse, lovforslaget har fået. Jeg skal forsøge, så godt det er mig muligt, at svare på et par af de spørgsmål, der er blevet stillet til mig.

Spørgsmålet om, hvorfor man nu foreslår denne lov gjort permanent, kan jeg let besvare. Da det igennem 22 års virksomhed har vist sig, at der var brug for dette råd, og da man har kunnet konstatere, at folkettingen ved gang på gang at vedtage disse forlængelseslove uændret også har følt, at der var brug for det, har det været naturligt nu at foreslå at gøre loven permanent. Jeg følte selv, da forslaget forelå for mig, at det var lidt meningsløst hvert tredje år at ulejlig det høje folketing med så lille en sag.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt man kan prøve de omtalte nye materialer i de nu eksisterende institutioner, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at det netop er sådan, at materialprøverådet er en slags overordnet organ, et organ, der giver råd og forsøger at koordinere alle de mange forskellige institutioner, der findes på dette område, og også vil kunne tage arbejdet op med eventuelle nye institutioner.

Hvad endelig angår det spørgsmål, det ærede medlem hr. H. K. Sørensen stillede mig, og som vedrørte takstforhøjelserne i statsprøveanstalten, må jeg beklage, at

jeg ikke er i stand til her uden at have undersøgt sagen nærmere at give oplysninger. Jeg ved, at der for ganske nylig har fundet visse takstforhøjelser sted. Jeg ved også, at disse takstforhøjelser ikke er fuldt tilstrækkelige til at kunne dække udgifterne ved denne vigtige virksomhed, men nærmere oplysninger er jeg ikke i stand til at give uden at have undersøgt sagen nærmere.

H. K. Sørensen: Jeg takker for den højtærede ministers besvarelse af et par af de spørgsmål, jeg stillede. Jeg tør måske se hen til, at navnlig spørgsmålet om takstforhøjelserne kan blive genstand for en lille redegørelse af ministeren ved lovforslagets anden behandling. Skulle det derefter skønnes nødvendigt at få sagen behandlet i et udvalg, kan dette jo gøres mellem den anden og tredje behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Mørk: Da der er fremsat ønske om udvalgsbehandling, skal jeg foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtages dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til beværterlov.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 161, fremsættelsen i tidenden sp. 301).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Axel Ivan Pedersen: Der er grund til ved indledningen af denne debat om beværterloven at rette en tak til den højtærede handelsminister, fordi han gennem den måde, hvorpå han har fremsat forslaget til beværterlov, har gjort det betydelig lettere at overskue de foreslåede ændringers rækkevidde.

Der er også grund til at takke ministeren for, at han ved udarbejdelsen af dette lov-

[Axel Ivan Pedersen.]

forslag delvis har taget hensyn til de ændringer, man var nået til enighed om med den tidligere handelsminister under det omfattende udvalgsarbejde, som fandt sted på grundlag af de i folketingsårene 1955-56 og 1956-57 fremsatte forslag til en lov om ændringer i beværterloven. Det vil i hvert tilfælde lette arbejdet i det kommende udvalg, som inden for en rimelig tid må kunne nå at få lovforslaget grundig behandlet og betænkning afgivet. De to foregående folketingsårs udvalgsarbejde vil ikke være uden betydning i så henseende.

Ud over i det store og hele at henholde mig til mine udtalelser ved de to førstebehandlinger, som har fundet sted i forbindelse med det lige omtalte lovforslags fremsættelse i de to foregående folketingsår, har jeg et par enkelte bemærkninger at gøre ved denne lejlighed.

Den første skal gælde det dristige initiativ, som den højtærede handelsminister har udvist ved at foreslå, at den nugældende lovs § 2, stk. 2 skal bortfalde. Jeg er ikke uenig med ministeren i hans betragtninger om, at den gældende bestemmelse næppe er tidssvarende; men på den anden side må det vel siges, at ministeren ved fremsættelsen af sit forslag i nogen grad har foregribet begivenhedernes gang, også med virkning ind i næringslovskommissionen, hvoraf ministeren selv har været medlem og derfor kender problemets omfang.

Den samme dristighed kommer i nogen grad også til udtryk i ændringerne i § 8, og jeg hilser disse med tilfredshed; selv om de fremskridt, der er indeholdt heri, kun ligger på dispensationsgrundlaget, åbner de betydelige muligheder for fremskridt på dette ganske specielle område, hvilket i høj grad er i pagt med udviklingen og de ændringer i folks livsvaner, som den industrielle udvikling uvilkårligt fører med sig.

Bestemmelserne vedrørende marketenderivirksomhed er blevet ændret i forhold til de tidligere fremsatte forslag på områder, hvorom der i de tidligere folketingsudvalg var opnået enighed. Dette må hilses med tilfredshed. Med endnu større tilfredshed konstaterer man, at ministeren også har genfremsat sin forgængers forslag om indskrænkninger i marketenderivirksomheden, hvoraf de vigtigste må fremhæves, nemlig

bestemmelserne om, at der ikke må nydes stærkere drikke end øl, og at der ikke kan tilbageholdes i lønnen til dækning for skyld i marketenderiet for stærkt øl, en bestemmelse, som måske — for ikke at give anledning til misforståelse, eventuelt misbrug — bør udvides til at gælde alt konsum, altså også svagt øl, sodavand og mælk, således at man med andre ord ophæver en privilegeret stilling, som nu ligger på linje med skattevæsenets.

På et enkelt område har ministeren oprettholdt en ændring i forhold til den bestående lovgivning — en ændring, som jeg mener at vide at der i de tidligere udvalg var stemning for at lade falde. Det er bestemmelsen i lovforslagets § 14, stk. 4, gående ud på, at personer, der driver beværtervirksomhed eller sidder i bestyrelsen for en sådan, ikke kan være medlem af et bevillingsnævn, som har vakt megen utilfredshed i beværterkredse. Bestemmelsens betydning kan diskuteres, men den omstændighed, at beværterstanden mener sig diskrimineret ved den, burde måske give anledning til fornyet overvejelse.

Lovforslagets bestemmelse om, at ministeren for Grønland bemyndiges til efter forhandling med handelsministeren ved kongelig anordning at sætte loven helt eller delvis i kraft i Grønland, må vist anses for meget betimelig.

Jeg kan på mit partis vegne sige, at vi er velvilligt indstillet over for det fremsatte lovforslag, og vi tilsiger vor støtte til et gunstigt udvalgsarbejde, som kan sikre lovforslagets endelige vedtagelse i indeværende folketingsår.

Vagn Bro: Vi har jo nu i de sidste år behandlet forskellige forslag til beværterlov, forslag, som på mange punkter næsten har været ligelydende med det foreliggende, og da vi ved sidste samlings slutning havde opnået enighed på en række punkter, tydede meget på, at vi snart var ved vejs ende. Idet jeg i øvrigt kan anerkende den anskueliggørelse, som kommer til udtryk, navnlig i bilag 1 til det foreliggende lovforslag, hvori man har indredigeret de foreslåede nye bestemmelser i den gældende lov, ønsker jeg dog at føje til, at hvis det ikke lykkes ret snart at nå til enighed om denne lovgivning, må et vist ansvar lægges

[Vagn Bro.]

på den høje regerings skuldre, idet man i hvert fald på et enkelt område gennem det nye lovforslag har bragt et vist sprængstof ind i forhandlingerne.

Jeg tænker på den ændring, som går ud på i denne lovgivning at fravige det princip, som jeg synes er et meget væsentlig princip i selve beværterloven — jeg understreger beværterloven — for forholdet er jo dette, at beværteren bør være den mand, der har det fulde ansvar. Det er et meget vanskeligt erhverv, derfor bør beværteren også have det fulde ansvar for den bevilling, han har fået. Dette forhold svækker man i ikke ringe grad ved at give adgang til dispensation, således at en beværter kan have flere udsænkingssteder i samme kommune. Om begrundelsen for dette forslag vil jeg straks sige følgende: det ville jo være mærkeligt, om ikke alle kunne slutte sig til den; for hvad er det, hele folket i øjeblikket higer efter? Efter billigere priser. Og det er jo ganske givet, at det var udmærket, om vi kunne få en række restaurationer med billige priser på mad og drikke; det er vi alle enige om; men jeg tillader mig at mene, at adgangen dertil har vi allerede i den gældende lov. Det kan vi komme ind på i udvalget; vi har for øvrigt drøftet det.

Jeg nærer ikke tvivl om, at det formål, som her forfølges, overmåde vel kan opnås ved et samarbejde mellem flere bevillingshavere. Men jeg lægger meget afgørende vægt på, at det bliver således, at den mand, der har fået den i dag, om jeg så må sige, tvivlsomme gunst at være beværter, har det personlige ansvar, som han ikke — og der kan jo findes mange metoder — kan overføre til en bestyrer. Derfor vil jeg straks sige, at jeg tror, vi meget nøje må drøfte, om vi netop her skal forlade dette princip: at den enkelte person i og med sin bevilling har det fulde ansvar.

Jeg vil gerne yderligere anføre, at en bestyrer kan afskediges — det kan jo så mange — men han kan ikke miste det, han ikke har, nemlig bevillingen; det kan kun selve bevillingshaveren. Derfor er det noget meget væsentligt, at man netop på disse områder har det således, at ansvaret er knyttet til bevillingen. Rent bortset fra de mange byrder, man lægger på beværterstanden, vil dette forslag for den selvstændige beværter-

stand kunne betyde et efter min mening ganske unødvendigt indgreb, da det angivne formål som sagt efter min mening meget vel kan opnås på grundlag af den lovgivning, vi har i øjeblikket.

Må jeg så udtale min anerkendelse af, at den højtærede minister har slettet det tidligere fremsatte lovforslags bestemmelse om, at man skulle kontrollere, hvilke virksomheder der skulle bære hotelnavnet. Der er ikke grund til at føre denne diskussion videre; nu er bestemmelsen slettet; jeg finder, at klassificeringen af hoteller og restaurationer af hensyn til turisterne må ske på anden måde.

Det glædede mig at høre ordføreren for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen, udtale sin forundring over, at den højtærede minister havde oprettholdt bestemmelsen i § 14, stk. 4, som forbyder beværtere eller folk, som er knyttet til beværternæringen, at være medlem af et bevillingsnævn. Det er selvfølgelig klart, at man som beværtermedlem af bevillingsnævnet ikke skal stemme i sin egen sag, det er givet; på dette punkt er vi enige. Men jeg vil gerne tilføje, at for mig er dette forslag udtryk for boglærdom, men ikke for ret meget kendskab til det praktiske liv. Jeg kan sige, at jeg i min tid som politimester har siddet i 4-5 bevillingsnævn rundt omkring i landet, og jeg kan betro den højtærede minister og de høje embedsmænd, at beværterne i virkeligheden er nogle af de allerbedste medlemmer af bevillingsnævnet. De må ikke dømme i deres egen sag; men i mange tilfælde er deres virksomhed i nævnet til gunst for nævnets arbejde, og jeg kan aldeles ikke indse, at der skulle være nogen som helst grund til at diskvalificere disse folk. Jeg kan føje til, at når vi i dette høje ting vælger medlemmer til nævn og institutioner, plejer vi da også gerne at vælge dem, som kender noget til det pågældende område; vi plejer netop at tage folk, som i deres daglige liv er knyttet til denne eller hin virksomhed, både som rådgivende og i mange tilfælde som indstillingsafgivende. Jeg vil således gerne henstille — og her er jeg altså på linje med det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen — at ministeren foretager en undersøgelse af dette problem endnu en gang.

En lignende undersøgelse skal vi have

[Vagn Bro.]

foretaget af de nye bestemmelser om overbevillingsnævnet; dette nævn har efter mine begreber været godt som supplerende institution til bevillingsmyndighederne, og det er efter min mening et meget væsentligt kapitel i loven; det er væsentligt, at vi styrker denne institution. Men der er jo ingen grund til på nærværende tidspunkt at komme dybere ind derpå.

Jeg forstod på den foregående ærede ordførers udtalelse, at han mente — og det forundrede mig meget — at den udvidelse, som i § 26 foreslås i marketenderiernes adgang til at holde åbent efter lukketid, skulle have haft almindelig tilslutning i udvalget. Det har i hvert fald ikke fået tilslutning fra undertegnede.

Jeg kan om hele dette problem sige — det er jo et problem, der også berører den lovgivning, som vi skal drøfte efter denne sag — at det er et spørgsmål, om det med den stærke beskatning, vi har i dag, er ret og rimeligt at udtage enkelte grupper af befolkningen, som skal kunne unddrage sig denne beskatning. Jeg ved meget vel — og det er også udmærket — at der er kommet mange skærpede regler for marketenderier. Jeg ved også meget vel, at nu kan politiet møde op i marketenderierne, men jeg vil i og for sig også erkende, at jeg nødig ville gøre det, for sagen er jo den, at det drejer sig om sammenslutninger og foreninger, og jeg er ikke så begejstret for, at politikasketten griber ind her i alt for høj grad. Men det er på den anden side rigtigt, at da der mange steder er tale om meget store restaurationer, faktiske restaurationer, må vi have en ordening på dette punkt. Jeg synes, at vi ganske forflygtiger marketenderibegrebet under den nuværende beskatningsform. Lad mig sige det således, at i det tilfælde, vi får indført kildebeskatning — dette spørgsmål vil måske det ærede medlem, der repræsenterer min gruppe under den næste sag på dagsordenen, komme lidt nærmere ind på — så falder ganske vist hele dette problem bort, så er der i og for sig ingen grund til at sige, at ikke også marketenderier, som opfylder de sundhedsmæssige betingelser kunne komme med derindunder; men som forholdene er i dag, vil jeg dog alligevel bede den højtærede minister betænke, om det er rimeligt, at vi

går ud over selve marketenderibegrebet, som er det, at befolkningen i hvilepausen skal kunne spise sin medbragte mad eller anden mad og drikke et glas øl eller anden spiritus, meget beskedent, altså under selve arbejds pausen. Nu udstrækkes det i forslaget til, således som det vist nok har været kutyme indtil nu, at selve virksomheden ikke alene kan indbyde arbejdere og funktionærer til en forfriskning, men også lade den ene og den anden forening i tilknytning til virksomheden unddrage sig den beskatning, som den højtærede finansminister mener den øvrige befolkning skal betale. Jeg ved ikke, hvorfra den ærede ordfører for socialdemokratiet har, at vi alle skulle have tilsluttet os en sådan ordning. Det er i hvert fald et punkt, som jeg mener vi meget nøje skal drøfte i udvalget. Får vi en ændret afgiftsform, så befolkningen stilles lige, ja, så falder mine indvendinger på dette punkt. I et demokratisk land skal vel ikke alene ordet frihed gælde, også ordet lighed skal vel gælde. En meget fremragende taler, den gamle oberst Tschering, havde det mod for over hundrede år siden i det daværende folketing at sige: friheden, den giver jeg relativt lidt for, det er navnlig på valgdagen, den florerer, men ligheden, lighed for loven, det er et stort princip, som jeg slutter mig til. Der er måske på dette punkt i tidens løb sket en vis ændring i mentaliteten, men det kunne jo være, at den daværende mentalitet var bedre, og at vi skulle vende tilbage til den.

Må jeg føje til, at i spørgsmålet om ansvaret er jeg helt indforstået med, at vi skal have et endog meget skærpet ansvar for restauratørerne. Det er jo netop en af begrundelserne for, at jeg er i tvivl om, om vi kan lade en bestyrer træde i stedet for bevillingshaveren. Det er et spørgsmål, vi også drøftede under behandlingen af det tidligere fremsatte forslag — jeg ser, at den højtærede justitsminister er til stede, han er altid en ivrig tilhører også under forhandlinger, der ikke direkte angår hans ministerium — idet der i betænkningen fandtes et forslag fra justitsministeriet, som jeg ansvarsmæssigt fandt langt, langt bedre end det foreliggende.

Det var et forslag, der gik ud på, at man vendte bevisbyrden om. I dag foreslår man

[Vagn Bro.]

at indføre det objektive ansvar. Det er i og for sig ligegyldigt, om beværteren er til stede; det er ligegyldigt, hvor påpasselig han er; han fanges, og i de fleste tilfælde sker det måske med god grund. Jeg ville dog gerne have, at det i en stat, som vi måske kan kalde en retsstat, i hvert fald skulle se at gøre til en retsstat, var således, at også en beværter skulle kunne komme for domstolen og sige: jeg kan overbevise dommeren om, at jeg har gjort, hvad jeg kan. Derfor vil jeg meget henstille, at vi forlader det rent objektive ansvar og går over til det, som i hvert fald er moderne strafferet, det subjektive ansvar, således at man gav den pågældende beværter en mulighed for over for retten at dokumentere, at han i virkeligheden har været en god beværter, og at det blev andre, som fik det egentlige ansvar på dette punkt.

Jeg vil slutte med at sige, at vi kan tilslutte os alle de punkter, vi nåede til enighed om sidst, og jeg håber også noget af det, der er foreslået her, således at vi kan få en ny beværterlov inden denne samlings udløb, og jeg tilsiger for mit partis vedkommende en velvillig behandling.

Weikop: Jeg vil gerne indlede med at give ministeren min kompliment for den udmærkede udarbejdelse af lovforslaget og bemærkningerne; de giver et ganske udmærket overblik over både den nugældende lov og de foreslåede ændringer. Det er en praksis, som jeg egentlig synes var værd at følge også på andre områder.

Da lovforslaget blev fremsat første gang — det har jo været fremsat to gange tidligere — gjorde jeg en række principielle bemærkninger, og jeg finder derfor ikke nogen særlig grund til nu at gentage dem, men da lovforslaget i sin nuværende skikkelse har undergået visse ændringer, nødvendiggør dette naturligvis nogle bemærkninger, og det kan måske ikke helt undgås, at man kommer til at berøre noget af det, man tidligere har været inde på.

Når kun personer og aktieselskaber kan erhverve adkomst på beværter- eller gæstgivernæring, må det vel heraf følge, at hverken stat eller kommune kan drive beværtning. Denne opfattelse ville jeg meget gerne bede den højtærede handelsminister bekræfte, ganske simpelt fordi man da ikke behøver at beskæftige sig med det spørgsmål senere i udvalget.

Den højtærede handelsminister har jo imødekømt ønsket om, at begge ægtefæller kan få beværterbevilling, og det kan jeg ganske tiltræde, men det må i denne forbindelse erindres, at forudsætningen for at opnå bevilling er, at begge ægtefæller opfylder kravene for at kunne erholde bevilling, at de bl. a. har den faglige uddannelse, at økonomien er forsvarlig og så videre.

Dette, at begge ægtefæller kan få beværteradkomst, berører jo ikke hovedprincippet om, at beværtere og gæstgivere kun må have ét forretningssted i en kommune. Det gør derimod forslaget om, at ministeren, som det siges, for at sikre gode og billige spisesteder vil kunne tillade f. eks. et aktieselskab eller en person at drive flere restauranter i samme kommune.

Det var den bestemmelse, som det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen var så glad for, men jeg tror nu nok, at man skal overveje den noget, for selv om den højtærede minister ganske vist siger, at han vil tage hensyn både til berettigede erhvervsinteresser og også til det lokale selvstyre, når sådanne tilladelser skal gives, må jeg straks om hensynet til det lokale selvstyre sige, at det forslag, som ministeren her fremsætter, fratager kommunen den indflydelse, den tidligere har haft på disse afgørelser, og lægger den fuldstændig i ministerens hånd.

Det er altid meget godt med de smukke ord om, at man vil det og det, men realiteterne siger somme tider noget andet, og det gør de i dette tilfælde. Jeg gad egentlig nok vide, hvordan den højtærede minister på dette område vil kunne udøve sit skøn. Tror den højtærede minister, at han vil

[Weikop.]

kunne modstå kooperative virksomheders, kaffeforretningers og smørrebrødsfabrikkers ønske om at etablere restauranter her og dér? Tror den højtærede minister, at han vil kunne sige nej til et kooperativt foretagende, der vil lave et såkaldt billigt spisested f. eks. på Vesterbrogade, selv om der er spækket med billige spiserestauranter og spisesteder? Jeg må sige, at jeg ikke nærer tiltro til, at den højtærede minister vil have kræfter til at skønne over behov og over prisbillighed. Nej, jeg tror, at den højtærede minister vil komme ud for et pres, således som enhver minister gør det, når der er tale om en dispensationsbeføjelse. Jeg ved meget vel, at den højtærede minister på et andet område er tilhænger af flerbutikssystemet, men netop da det i nogen grad er kædet sammen med dette spørgsmål, ville det måske være hensigtsmæssigt at afvente næringslovskommissionsbetænkningen. Det er jo ikke på forhånd ganske givet, at den højtærede ministers parti, og i hvert tilfælde — således står det for mig — er det da ikke givet, at den højtærede ministers politiske meningsfælle i næringslovskommissionen vil gå helt og fuldt ind for det synspunkt, som den højtærede minister har.

Man får, synes jeg, nærmest indtryk af, at den højtærede minister vil tyvstarte. Formentlig hælder ministeren til den anskuelse, at stordriftens fordele skal komme dem, der går på restaurant, til gode, men man kan spørge — akkurat ligesom det ærede medlem hr. Vagn Bro — om forbrugerne ikke kan opnå de fordele, uden at stordriften ejer restauranterne? Så vidt jeg ved, er det således, at fremstilling af mad i hvert tilfælde i nogen grad er gået over til stordrift. Mon ikke f. eks. den hjemmelavede leverpostej bliver fremstillet på store fabrikker, som forsyner hele landet, og det går udmærket, uden at leverpostejfabrikkerne har eget udsalg — det samme kunne siges om en masse andre ting — og forbrugerne får alligevel store fordele af stordriften og af den indbyrdes konkurrence, hvilket er meget afgørende. Jeg vil gerne ønske ministeren meget godt, og hvis man skal ønske ministeren noget godt, tror jeg, at man på nuværende tidspunkt ikke skal gå ind for den undtagelse, han foreslår, for den går ganske simpelt ud på, at han skal skønne over,

hvem der skal drive restaurant og hvem ikke. Med andre ord: her står vi over for en slags bemyndigelseslov, hvor — selv om ministeren har den bedste vilje — rene vilkårligheder kan opstå. Mon man ikke skal vente med at tage stilling til det spørgsmål, indtil det som sagt er noget mere afklaret?

Forholdet er nemlig det, at den højtærede minister i dette lovforslag faktisk får beføjelse til at dispensere, uanset om der er tale om restauranter med eller uden stærke drikke. Det er måske bl. a. derfor, at den højtærede minister også må have bestemmelsen om udvidet adgang til at tillade at drive restaurant ved bestyrer. Ved at tillade en person at drive flere restauranter bliver bestyrertilladelsen reglen, eller kan blive reglen, medens det under den nugældende lov er undtagelsen.

Forskelsbehandling er altid noget, der giver anledning til misfornøjelse og meget alvorlig kritik. Må jeg her nævne den forskelsbehandling, der eksisterer i forbindelse med marketenderiernes rettigheder, og som går igen i lovforslaget. En marketender må ikke drive handelsnæring, men et kooperativt marketenderi må gerne drive brugsforeningsvirksomhed og udlevere varer i meget betydeligt omfang. Da vi sidst drøftede loven, blev det oplyst af en deputation, at et kooperativt marketenderi, der sælger for 600 000 kr. mad, og hvad det nu er, gennem sin tilknyttede indkøbsvirksomhed solgte eller, som det hedder, udleverede for ikke mindre end 400 000 kr. varer om året. Synes den højtærede minister ikke, at der her er tale om en urimelig forskelsbehandling, ikke mindst set på baggrund af, at der findes ca. 72 kooperative virksomheder af denne art? Er det ikke på tide, at loven sidestiller udlevering af varer med handelsnæring? Når alt kommer til alt, er det jo det samme.

I øvrigt er det sådan — også det vil jeg tilføje — at loven forbyder, at der i brugsforeningslokaler eller i disses umiddelbare nærhed udskænkes stærke drikke. Derfor synes jeg heller ikke, det kan være foreneligt samtidig at udskænke øl i marketenderier og forhandle eller udlevere varer.

Det var et sidespring. Jeg vender tilbage til selve beværterlovforslaget eller det i det, der vedrører beværterne. Jeg synes, at det strider noget mod ministerens forslag om

[Weikop.]

adgang til at give en enkelt tilladelse til at drive flere forretninger, at man fremdeles vil begrænse bevillingernes antal så stærkt, som tilfældet er. Ja, man siger oven i købet, at der i København, Frederiksberg, Gentofte og købstæderne ikke må udstedes flere bevillinger, end der var til rådighed den 1. januar 1957. Nogen saglig begrundelse for at have regler om antallet af bevillinger synes jeg slet ikke der er. Alene det store fald i afgifterne af stærke drikke på restauranterne må vel være et tilstrækkeligt bevis herfor, samt at det antal, der i øjeblikket er fastsat, ikke bliver udnyttet.

Jeg har det ligesom det ærede medlem hr. Vagn Bro, jeg synes ikke om, at den højtærede minister ikke har taget hensyn til justitsministeriets henstilling vedrørende restauratørernes ansvar. Justitsministeren er enig i, at bevillingshaveren er ansvarlig for sine medhjælperes overtrædelse af forskrifterne i § 32, men — og det er det, som det ærede medlem hr. Vagn Bro var inde på: justitsministeren henstiller, at det blev tilføjet, at dette ikke skulle gælde, såfremt bevillingshaveren godtgør, at han stadig og på fyldestgørende måde har påset overholdelsen af forskrifterne, men at det ikke har været ham muligt at hindre den skete overtrædelse. Jeg synes, at den højtærede handelsminister burde have fulgt sin ærede kollega justitsministerens meget venlige henstilling til ham.

Efter at den højtærede handelsminister har tillagt sig — det synes jeg i hvert fald — nogle flere beføjelser i dette lovforslag, end han hidtil har haft, vil jeg også gerne rejse spørgsmålet om overbevillingsnævnet. Jeg er ikke enig i det ærede medlem hr. Vagn Bros syn på overbevillingsnævnet, men jeg rejser spørgsmålet, om det ikke ganske simpelt kan undværes, når den højtærede minister har så mange beføjelser. Mange grunde taler derfor. Jeg vil gerne nævne nogle. Tidligere kunne lokale bevillingsnævn ikke stedbinde en bevilling, men dette måtte overlades til overbevillingsnævnet. Sådant som forslaget nu er formet, bliver jo i fremtiden faktisk alle bevillinger stedbundne. Medens det tidligere var overbevillingsnævnet, kan efter forslaget de lokale bevillingsnævn bestemmes om flytning af bevilling kan finde sted, og når det

lokale bevillingsnævn kan betros flytning af bevillinger — det er efter min mening noget meget vigtigt — så må bevillingsnævnet da også, hvor der foreligger begrundet tvivl om en ansøgers kvalifikationer, kunne betros f. eks. at forny eller give en bevilling, i hvert fald f. eks. for det halve af det normale åremål, måske med den begrænsning, at bevillingsnævnet kun kan gøre det for en periode. Det turde dog være overflødigt at have et overbevillingsnævn til at træffe afgørelser i sådanne spørgsmål. Dertil kommer, at afgørelser i henhold til § 21 kun kan træffes af overbevillingsnævnet, når det lokale bevillingsnævn anbefaler. Hvorfor skal så sådanne sager gå til overbevillingsnævnet?

Så vidt jeg kan bedømme det, er der egentlig kun to tilfælde, hvor det kan være tvivlsomt, om de lokale bevillingsnævn bør give bevillinger. Det er, når det drejer sig om restauranter, der tilhører stat eller kommune. Jeg tænker i denne forbindelse ikke på lokaler, der af en eller anden kommune udlejes til restaurant i en større beboelsesejendom eller lignende — det mener jeg ligger helt udenfor — men udelukkende på restauranter, der ejes af stat eller kommune. Jeg synes ikke, man behøver at have et overbevillingsnævn til at give sådanne bevillinger. Når den højtærede handelsminister i øvrigt tillægger sig forskellige beføjelser, må han jo også udmærket kunne klare dette problem. Jeg tror, at man i det kommende udvalg nøje skal overveje, om overbevillingsnævnet fortsat skal bestå. Jeg er meget imod, at man skal bevare noget, bare fordi det er en tradition, og fordi man har gjort sådan altid, så derfor mener jeg, det er et spørgsmål, man skal tage op. I øvrigt tilsiger jeg en velvillig behandling af lovforslaget. Vi må jo prøve på at få det færdigbehandlet i denne folketingssamling, så vi kan få en ny og for alle parter tilfredsstillende beværterlov.

Aage Fogh: Det har glædet mig at høre, at alle de foregående talere har bragt den højtærede handelsminister blomster for lovforslagets udarbejdelse; det er naturligt, at jeg gør det samme. Den form, hvori lovforslaget fremsættes, er forbilledlig; det er nemt at få oversigt over, noget, som man

[Aage Fogh.]

ikke kan sige om alle de lovforslag, vi i tidens løb har behandlet her i tinget.

Da vi i de to foregående samlinger har haft beværterloven til første behandling, da vi har haft den til en meget grundig udvalgsbehandling i sidste samling, og da endvidere den højtærede handelsminister i stor udstrækning har taget hensyn til de synspunkter, der er gjort gældende under udvalgsbehandlingen, og indføjet dem i det nu foreliggende lovforslag, er der ingen grund til for mig at opholde mig meget ved lovforslaget. Jeg vil blot sige, at i det store og hele kan jeg tiltræde det.

Jeg har dog den bemærkning at gøre til den højtærede minister, at jeg ikke er ganske sikker på, at det vil være rigtigt at indføre det, der blev omtalt som kædebeværtninger. Jeg er enig med den højtærede minister i, at hvis betingelsen for at skaffe billig mad til folk i almindelighed er, at der oprettes sådanne kædebeværtninger, må vi tage det hensyn til befolkningen, men der foreligger ikke for mig tilstrækkeligt bevis for, at den billige mad kun kan skaffes gennem kædebeværtninger. Jeg ønsker derfor dette spørgsmål meget grundigt undersøgt i det kommende udvalg. Jeg tror, det er et problem, vi kan forhandle os til rette om.

Jeg vil gerne berøre endnu et spørgsmål. Det er ganske vist ikke af stor betydning, men det er dog vistnok nødvendigt at understrege det. Der skete det i fjor, så vidt jeg ved, at en afholdsbeværter ovre på Djursland havde fundet ud af, at når han serverede afholdsøl som fadøl, drak folk det med begejstring. Han fik derfor en forholdsvis stor omsætning, men han blev tiltalt og dømt både ved underretten og ved landsretten, fordi han havde omgået beværterloven. Afholdsøl måtte ikke sælges fra fad, men skulle sælges på flasker, og disse flasker skulle være tydeligt mærket, så ingen kunne tage fejl af, hvad det var, de drak. Se, det synes jeg er en uheldig bestemmelse, og jeg vil derfor gerne spørge den højtærede minister, om jeg må forstå den ændring, der er foreslået i § 33, sådan, at dens gennemførelse skulle gøre det mere tilladeligt, at afholdsøl også sælges som fadøl. Da det altså i praksis har vist sig, at visse folk foretrækker fadøl i så stor en

udstrækning, at de gerne drikker afholdsøl i den form, må vi selvfølgelig medtage en sådan ændring.

Jeg vil dernæst udtale min tilfredshed med de ændringer, der er foreslået vedrørende marketenderierne, men jeg vil gerne føje til, at de vanskeligheder, vi har i forbindelse hermed, jo ikke skyldes beværterloven, men afgiftsloven. Det er derfra, vanskelighederne stammer, og ved behandlingen af lovforslaget om afgift af spiritus, vin og øl om et øjeblik skal jeg vende tilbage til nogle af disse ting. Jeg vil dog gerne sige, at når der i § 28 er optaget en række bestemmelser vedrørende handelen med øl og spiritus og det dér foreskrives, at der ikke må drikkes i brugsforeninger, i baglokaler, og jeg ved ikke hvad, så er det altså smugkroerne, den højtærede handelsminister her lovgiver om. Men jeg tør nok svagt antyde, at det ikke med disse bestemmelser er lykkedes at komme smugkroerne til livs. Smugdrikkeri er efter mit skøn den skadeligste form for spiritusnydelse, vi har, og der er ingen som helst tvivl om, at vanskelighederne skyldes beskatningsformen. Det ville derfor være naturligt at behandle de to lovforslag under ét, og jeg vil gerne foreslå, at de henvises til samme udvalg, da de hører så nøje sammen.

Jeg kan sige både for mit eget og for mit partis vedkommende, at vi er villige til at gå langt med hensyn til skærpelse af beværterloven, til at stille krav til beværterens ansvarlighed og beskænkning af unge, beskænkning af berusede personer, vedligeholdelse af lokaler og mange andre ting, men så må man til gengæld også give beværterne rimelige forhold at arbejde under og indrette sine afgiftslove derefter. Jeg tror altså, at man ved at behandle de to lovforslag under ét og afstemme dem efter hinanden ville kunne få langt bedre vilkår for vore offentlige beværtninger og offentlige mødelokaler end dem, vi har i dag, og jeg kan erklære mig ganske enig med den præst, der ovre i Ringkøbing for nogen tid siden sagde, at en god kro kan have stor betydning for en egns befolkning. Gennem 35 års virksomhed som taler ved både faglige og politiske møder har jeg erfaring for, at det meget ofte er langt bedre og sundere at komme til møde i

[Aage Fogh.]

hyggelige lokaler i en veldreven kro end i et dårligt forsamlingshus, som ingen muligheder har for at holde en rimelig standard. Derfor tror jeg, det vil være rigtigt, at man gennemfører de to lovforslag under ét og afpasser dem efter hinanden på en rimelig måde.

Niels Andersen: Må jeg rent indledningsvis byde det ærede medlem hr. Vagn Bro velkommen som forkæmper for retsstaten. . . . (Vagn Bro: Det har jeg været i mange, mange år!) . . . Jeg kan tilføje over for det ærede medlem, at for mig er det ligegyldigt, om retsstaten bliver indført gennem partiet venstre eller gennem retsforbundet; hovedsagen er, at vi når det rigtige resultat.

I øvrigt vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger til det foreliggende lovforslag; jeg er heller ikke helt uenig med det ærede medlem hr. Vagn Bro, hvad angår hans omtale af marketenderier og kildebeskatning; men disse problemer vil jeg nærmere omtale under behandlingen af det næste punkt på dagsordenen.

Jeg kan erklære mig helt enig i de betragtninger, det ærede medlem hr. Vagn Bro fremsatte vedrørende bevræterernes ansvar. Det har ganske givet samfundsmæssigt overordentlig stor betydning, at bevræterne er sig deres ansvar bevidst, og jeg vil gerne i det udvalg; der bliver nedsat, medvirke til, at bestemmelserne vedrørende bevræterernes ansvar bliver formet sådan, at der ikke vil være nogen tvivl mulig.

Med hensyn til bestemmelserne om kædebeværtninger vil jeg gerne sige, at vel ønsker vi billige spisesteder, men det spørgsmål kan jo rejses, om man ikke har disse billige spisesteder i øjeblikket. Jeg vil imidlertid meget gerne være med til at drøfte dette i det kommende udvalg; det var jo ikke nogen skade til, om man kunne nå frem til at have konkurrerende virksomheder, således at f. eks. her i København kommunens folkekøkkener kunne blive konkurreret ud; de påfører Københavns kommune væsentlige omkostninger og påfører de private restauratører en ubillig konkurrence. Hvis den lovgivning, der her er foreslået, kunne medvirke til, at uskænkningen blev overført til private er-

hversvirksomheder, måtte man hilse det velkommen.

Med disse bemærkninger kan jeg tilsige retsforbundets saglige og velvillige medvirken i det kommende udvalg.

Petra Petersen: Som bemærket af flere af ordførerne er det tredje år i træk, vi her i folketinget behandler forslag til bevræterlov; jeg skal derfor ved denne lejlighed ikke sige en hel masse om forslaget; der vil jo senere komme en andenbehandling, og så kan vi tage stilling til udvalgets arbejde. Jeg skal kun gøre nogle få bemærkninger til de bestemmelser, som er nye i den højtærede handelsministers lovforslag.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro fandt det urimeligt, at arbejderne skulle have lov til at mødes på deres marketenderier til sammenkomster efter arbejdstids ophør. Jeg synes, at dette er en udmærket ting i det nye lovforslag. Jeg ville ønske, at den højtærede handelsminister ville se med en lignende velvilje på lokaler, som anvendes til erhvervsmæssig udlejning, og hvor private familier holder deres fester i anledning af konfirmation, bryllup o. s. v. Der er virkelig et stort behov på dette punkt både i by og på land, men vel særlig i byerne, hvor folk har så små lejligheder.

En af de nye ting i lovforslaget, som er blevet meget omtalt af de foregående ordførere, er reglerne i § 8, som skulle muliggøre billige spisesteder. Jeg tror, det er rigtigt, at der er et stort behov for pæne og billige spisesteder, men jeg er noget betænkelig ved det, der her er foreslået, idet der er en fare for, at det kan føre til private monopoldannelser, og det synes jeg er noget meget farligt. I modsætning til en af de tidligere ordførere, det ærede medlem hr. Weikop, vil jeg henviser til, at det f. eks. i Stockholm er kommunale og kooperative foretagender, der driver de billige spisesteder; det ønsker jeg at gøre den højtærede handelsminister og udvalget opmærksom på.

Jeg er også tilfreds med, at man gennem det fremsatte lovforslag går ind for, at der gives færre bevillinger — ikke sådan at forstå, at der ikke skal være de nødvendige restauranter; men blot, at man ikke udvider antallet, men tværtimod efterhånden

[Petra Petersen.]

vil udstede færre bevillinger, så antallet bliver afpasset efter, hvad der er nødvendigt i de forskellige byer.

Jeg hilser med meget stor glæde bestemmelsen i § 32, stk. 2, om, at politiet, når forholdene taler derfor, kan forbyde beværtere at lade personer under 18 år opholde sig som gæster i vedkommende beværtning. Vi har et meget stort ansvar over for vore unge, ikke mindst over for de unge piger. Som medlem af et børneværn må jeg sige, at det altid for mig har været uforståeligt, at unge piger i 15-16 års alderen kan komme berusede ud fra restauranterne om aftenen, uden at der bliver grebet ind fra myndighedernes side. Jeg hilser med glæde, at det nu vil kunne forhindres, at sådanne unge sidder på restaurant om aftenen og går berusede derfra.

Jeg kan med disse få ord tilsige en villig behandling af lovforslaget.

Baunsgaard: Når jeg, om jeg så må sige, ex auditorio tager ordet i denne sag, er det alene dikteret af den højtærede handelsministers bemærkninger om de såkaldte kædebeværtninger, en indstilling fra den højtærede minister, som jeg ikke kan dele. Jeg skal udtale min tilfredshed med, at det fra de fleste ordføreres side er pålagt handelsministeriet og den højtærede handelsminister at føre beviset i denne trossag, at disse kædebutikker — som den højtærede handelsminister siger — vil være billigere.

Jeg skal i øvrigt ikke fremsætte principielle bemærkninger.

Hvad der derimod gør det nødvendigt for mig nu at tage ordet, er, at jeg må henstille til det udvalg, der bliver nedsat, uanset de principielle betragtninger, man i øvrigt kan have, nøje at overveje, om man ikke her — således som det ærede medlem hr. Weikop gav udtryk for — i betænkelig grad kommer ind på det område, der dækkes af næringslovens § 26. Jeg anerkender vel, at der er forskel på en bevilling og en næringsadkomst, især når den højtærede handelsminister skal skønne over, om man skal tillade flere virksomheder, men jeg nærer en meget alvorlig angst for, at den højtærede handelsminister — hvem han så end vil være i fremtiden — ikke vil have kræfter til at

administrere efter de retningslinjer, som den højtærede minister her gennem sine bemærkninger har givet udtryk for. Jeg tror ikke, det vil være muligt hverken at stå imod et kooperativt krav om disse spisehuse, selv om der så skulle tages hensyn til de lokale særinteresser og meget andet, eller at stå imod, når — hvad jeg frygter og anser for givet — storkapitalens koncerner vil oprette disse spisehuse.

Jeg er altså alvorligt bange for, at man ikke vil have kræfter til at efterleve de bemærkninger, som den højtærede handelsminister har gjort om administrationen, og jeg tror derfor, at denne lovgivning i sin konsekvens vil blive en ændring af næringslovens § 26. Jeg beder om, at man i udvalget vil tage dette med i sine betragtninger, og om man ikke eventuelt sammen med den højtærede handelsminister kunne komme til det resultat måske at afvente resultatet af forhandlingerne i næringslovskommissionen. Jeg anser det for ganske givet, at disse to ting vil komme til at ligge meget nær hinanden i deres virkninger.

Handelsministeren (Philip): Til indledning vil jeg gerne takke for den modtagelse, lovforslaget har fået.

Der har været rejst indvendinger imod adskillige enkeltheder i lovforslaget, men jeg synes, man må have lov at drage den konklusion, at der stort set har været enighed om, at dette lovforslag, der nu forelægges folketinget for tredje gang, er kommet så langt frem mod sin endelige form, at der skulle være virkelig begrundet håb om at få det igennem i den samling, der just er begyndt.

Jeg skal tillade mig at komme med nogle bemærkninger til visse af de spørgsmål, der har været fremdraget.

En række af de spørgsmål, der har været fremme, har vedrørt marketenderierne. For mig står det sådan, at disse marketenderispørgsmål for en ret stor dels vedkommende er spørgsmål af forholdsvis teknisk karakter og spørgsmål, som det vil være rimeligt at overveje nærmere i det udvalg, der antagelig vil blive nedsat, men som ikke egner sig i særlig grad til drøftelse her.

Jeg har personlig en vis sympati for, at man ikke begrænser marketenderiernes virksomhed alt for snævert igen, og at

[Handelsministeren.]

visse fester og lignende, der foregår inden for virksomheden, naturligt kan komme til at foregå i disse lokaler. Men det er i mine øjne et mindre vigtigt spørgsmål, og om marketenderispørgsmålet tror jeg i det hele taget ikke det vil blive særlig svært at nå til enighed.

Diskussionen i dag har jo for en stor del drejet sig om den ændring, der indeholdes i § 8. Når jeg er gået ind for denne ændring, skyldes det ikke mindst indtrykket fra rejser i andre lande; man kan herunder ikke undgå at lægge mærke til, hvordan der i en række storbyer findes en mængde af disse billige spiserestauranter, medens vi her i København og i vore større købstæder kun har yderst få. Dertil kommer, at når man så ser på, hvad det er for virksomheder, der driver disse restauranter, hvor man får billig mad og — hvad der er ikke mindre vigtigt — hurtigt mad, så viser det sig at være forretninger med flere udsalgssteder spredt over byen. Det har for mig været temmelig afgørende, at det må være vejen frem at kopiere dette, lære af udlandet. Enhver, der har været i London og New York, kender Lyon's og Child's og ved, hvordan disse spiseforretninger opfylder en mission. Dertil kommer, at jeg har haft en meget stærk fornemmelse — og det er heller ikke blevet modsagt fra nogen side her i dag — af, at dette spørgsmål i virkeligheden ikke i særlig grad vil genere de eksisterende restauranter, idet det snarere er smørrebrødspakken, det vil komme til at gå ud over. Mange virksomheders personale har i dag hverken tid eller råd til at gå på en restaurant for at spise, men de ville antagelig gøre det, hvis der var sådanne spisehuse, hvor man kunne gå hen og spise hurtigt og billigt; med de moderne livsforhold, hvor både mand og hustru har arbejde, er det en naturlig måde at få frokostspørgsmålet klaret på.

Det ærede medlem hr. Weikop har spurgt mig om statens og kommunernes adgang til at drive beværtning. Denne adgang berøres ikke af dette lovforslag; de har fortsat adgang til at drive beværtning.

Angående spørgsmålet om kooperativ vareudlevering må jeg sige, at det er selvfølgelig et af de spørgsmål, man kan drøfte.

Det kan se lidt underligt ud, at privat handel er forbudt, men at der må finde kooperativ udlevering sted. På den anden side må man erkende, at efter gældende lovgivning er der ikke noget til hinder for, at de, der er ansat i en virksomhed, starter en kooperativ virksomhed, og det må vel nok være praktisk, at den kommer til at ligge i nærheden af marketenderiet.

I anledning af spørgsmålet om antallet af bevillinger vil jeg gerne bemærke, at det forekommer mig at være rimeligt, at vi på et område som beværterområdet har et vist indseende med antallet; og man kan trygt sige, at de regler, der vil blive gældende, hvis lovforslaget går igennem, ikke på nogen måde vil virke særlig generende.

Det ærede medlem hr. Weikop spurgte, om ikke overbevillingsnævnet kan undværes. Det er et af de spørgsmål, man kan drøfte i udvalget. Min umiddelbare fornemmelse er, at det kan det dog vist ikke. Jeg har det indtryk, at overbevillingsnævnet har udført et vigtigt arbejde, og at det også i fremtiden vil komme til det, fordi der findes en række tilfælde, ved badehoteller o. s. v., hvor lokale interesser måske ikke er de rette til at afgøre sagen, men hvor det må være rimeligere, at sagen afgøres et centralt sted. Dertil kommer, at overbevillingsnævnet i almindelighed i sine afgørelser af forskellig art følger den samme retningslinje.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh var inde på det vigtige spørgsmål, om der må sælges affholdsøl fra fad. Jeg vil kun sige, at hvis lovforslaget bliver gennemført, kan man drikke affholdsøl fra fad. Jeg kan ikke se, at det er nogen større reform, men hvis nogen synes, det er morsomt at hælde dette øl på et fad, synes jeg, de skal være velkomne til det. Det synes jeg dog må være en frihed, der må være tilladelig.

Endelig har der været rejst et for mig ikke uvigtigt spørgsmål, nemlig hvem der skal have ansvaret i en restauration. Dette spørgsmål kan man se fra to sider. På den ene side har man ment, det ville være farligt at overlade dette ansvar til en bestyrer. Jeg synes nu ikke, det kan være særlig farligt at overlade ansvaret til en bestyrer, når denne skal godkendes af myndighederne. Heri ligger dog en væsentlig sikkerhed for, at det bliver en

[Handelsministeren.]

ordentlig mand, der bliver bestyrer. På den anden side har man ment, at jeg i højere grad skulle have lyttet til min kollega justitsministeren i spørgsmålet om objektivt og subjektivt ansvar, og jeg kan love, at jeg skal overveje sagen endnu en gang. Der bliver jo også lejlighed til i udvalget at komme tilbage til dette spørgsmål.

Axel Ivan Pedersen: Den diskussion, der her har fundet sted, giver mig anledning til at fremsætte et par bemærkninger. Den første skal gælde afholdsøl fra fad. Jeg synes, den højtærede minister var meget storsindet i de betragtninger, han gjorde gældende om, at hvis det nu kan glæde nogen at få dette afholdsøl hældt over på en tønde, før det kommer i glasset, skulle det ikke genere ham. Jeg vil gerne sige, at det jo er et meget farligt eksperiment — dette er også henvendt til det ærede medlem, der rejste dette spørgsmål — og det kan give anledning til kolossalt misbrug. Vi ved godt, at øl serveret på flasker uden etiketter har været et kendt fænomen visse steder rundt omkring i landet, men jeg tror nok, at bestemmelsen om at opretholde varemærker på dette område vil være det mest rimelige.

Når det ærede medlem hr. Baunsgaard synes, at denne lovgivning bør afvente forhandlingerne i næringslovskommissionen, så forstår jeg for så vidt godt, hvilke tanker der ligger bag, men jeg vil deroverfor hævde, at beværterloven i sig selv er en selvstændig næringslov for hele det område, den dækker, og at man ikke nødvendigvis behøver at lade den have relation til den kommende næringslov.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh rejste det spørgsmål, om man ikke skulle lade dette lovforslag og det lovforslag, der er opført som næste punkt på dagsordenen, behandle under ét i samme udvalg. Jeg føler mig ikke særlig fristet til en sådan fremgangsmåde, for beskatningsloven er nu engang en lovgivning for sig, og jeg synes ikke, man kan indrette en næringslov ud fra et beskatningsmæssigt hensyn; det omvendte ville vel egentlig være det mest rimelige. Det ærede medlem hr. Weikop rejste spørgsmålet om kooperationen og sagde: hvad vil ministeren gøre,

hvis kooperationen stiller krav eller ønske om at få f. eks. en spiserestaurant på Vesterbro? I den anledning fristes jeg til at sige, at hvis der virkelig er behov for en sådan spiserestaurant, hvorfor skulle ministeren så nægte det, fordi det er kooperationen, der vil have en sådan.

Da denne lovgivning var til første behandling for to år siden, gav det ærede medlem hr. Weikop dog udtryk for, at han for sit vedkommende mente, at det var et privilegium at udskænke spiritus, medens det at servere mad, svagt øl eller mælk var noget ganske andet. Dette vil jeg gerne trække frem i relation til den bemærkning, jeg lige har gjort.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro rettede en kritik mod lovforslagets § 8 med den motivering, at vanskelighederne lå i at placere ansvaret for at drive en beværtning, og da dette ansvar var ret stort — deri er vi enige — mente det ærede medlem, at det ville blive betydeligt vanskeligere, hvis man havde flere virksomheder, og det var jo ikke altid lige let med en bestyrer. Det er min opfattelse, at selv om det ikke klart fremgår af § 8, sigter paragraffen i første række på de såkaldte spisehuse eller de såkaldte alkoholfrie restauranter, hvor ansvaret jo i almindelighed ikke er så stort, som det kan være for en restaurant med ret til udskænkning af stærke drikke.

Vagn Bro: Må jeg takke den højtærede minister, fordi han vil overtænke spørgsmålet om det objektive og det subjektive ansvar. Jeg føler mig nu nogenlunde tryk, da jeg har en skriftlig udtalelse fra den højtærede justitsminister. Det synes jo at gå med disse forhandlinger, der føres fra forskellig side; så bliver det afgørende blot, hvem der sejrer, og da den højtærede justitsminister er repræsentant for socialdemokratiet, er jeg tilbøjelig til at tro, at han trækker det længste strå.

Må jeg så blot sige til den højtærede minister, at vi jo alle — jeg selvfølgelig i mindre grad end han — har rejst i udlandet, og jeg må erkende, at også jeg har opdaget ting derude, som jeg kunne ønske overført til Danmark. Jeg vil se bort fra de meget stærke drikke, men jeg synes, det er en skøn tanke, at en mild og god flaske rødvin koster 4 kr. i Paris, og det ville være ud-

[Vagn Bro.]

mærket, hvis den højtærede minister — dennegang bliver det finansministeren, han skal tale med — også kunne indføre sådanne små lyspunkter fra udlandet. Når ministeren taler om de billige spiserestauranter derude, som vi også ønsker her i landet, vil jeg imidlertid spørge, om ministeren kan oplyse os om, hvorvidt den samme tunge byrde hviler på de andre restauratører i udlandet. Det ville være meget oplysende for hele denne forhandling og også for forhandlingen om afgifterne, og hvad dermed følger. Ja, mere skal jeg ikke bemærke.

Weikop: Når den højtærede minister henviser til udlandet og mener, at man må prøve at gennemføre den foreslåede bestemmelse for at fremkalde disse billige spiserestauranter, må jeg sige, at jeg tror ikke, det er rigtigt. Jeg mener, at hele dette spørgsmål er i udvikling. Hvis den højtærede minister kan huske mange år tilbage i tiden, vil han vide, at det en gang blev moderne at have automatkafeer. Syd på var der automatkafeer i stor udstrækning, og det varede ikke så forfærdelig længe, før der også var det her i landet. De havde deres tid, og så holdt de op. Jeg tror, at udviklingen på dette område vil gå ganske af sig selv, og at behovet vil blive dækket, uden at beværterloven bliver lavet om på dette punkt.

Den højtærede minister tror ikke, at det vil genere restauranterne — det skal jeg lade ligge. Jeg tror, man kan vente med at diskutere det, til restauratørforeningerne kommer til den højtærede minister; de vil sikkert kunne fortælle noget om, hvor meget det generer. Til den tid kan det være den højtærede minister får en anden opfattelse.

Det ærede medlem hr. Axel Ivan Pedersen sagde, at jeg havde spurgt, om den højtærede minister kunne stå imod, når et kooperativt foretagende kom og ville have en spiserestaurant. Nej, jeg spurgte, om den højtærede minister kunne stå imod,

hvis der i forvejen var spiserestauranter nok det pågældende sted, om den højtærede minister ville tage hensyn til, om der var et behov eller ej, og det er et helt andet spørgsmål.

Jeg er lidt skuffet over, at den højtærede minister ikke har kunnet se det ubillige i, at nogle marketenderier må drive stor handel, medens andre ikke må. Det må vi vende tilbage til i udvalget.

Med hensyn til spørgsmålet, om stat og kommuner må drive restaurant, har jeg forstået på den højtærede minister, at der ikke er noget nyt i lovforslaget. Det vil med andre ord kort og godt sige, at stat og kommuner ikke må drive restauranter.

Jeg skal om overbevillingsnævnet kun sige, at jeg er enig med den højtærede minister i, at overbevillingsnævnet har udført et virkelig påskønnelsesværdigt arbejde. Men tiderne har ændret sig, og loven er ændret, og jeg vil tro, at det kan ophæve sin virksomhed. Hvis det sker, skal jeg være med til at vise det meget stor påskønnelse.

Til slut vil jeg gerne sige, at denne forhandling har været meget interessant, for den har nemlig vist, at når den højtærede minister fra trekantregeringen fremsætter et lovforslag, så er det slet ikke givet, at ministeren kan få dette forslag gennemført. Her kommer jo retsforbundet og har én opfattelse, det radikale parti har en anden opfattelse, og vi har vor opfattelse, så vi kan trygt gå ind i udvalgsarbejdet. (Afbrydelse). Ja, det har vi, men det skal jeg vende tilbage til ved en anden lejlighed. Vi går altså trygt ind i dette udvalgsarbejde i forvisning om, at der virkelig vil blive ført forhandlinger, og at ministeren og regeringen ikke står fast på det forslag, som er fremsat.

Aage Fogh: Det glæder mig, at det ærede medlem hr. Weikop nu har fået den opfattelse, at regeringspartierne er villige til at forhandle. Det har regeringspartierne altid været, men vore tidligere erfaringer

[Aage Fogh.]

var ikke så gode med hensyn til oppositionens opfattelse af, på hvilket grundlag man kunne forhandle. Det glæder mig derfor, at det ærede medlem nu har forstået det, og jeg tror nok, at vi skal få noget ud af såvel dette lovforslag som af det, vi skal behandle bagefter.

I mit første indlæg udtrykte jeg ønske om at få de to lovforslag i samme udvalg. Det vil jeg gerne frafalde og i stedet for ændre det til et ønske om, at de to udvalg må få lejlighed til at forhandle indbyrdes, fordi problemerne hører så nær sammen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Axel Ivan Pedersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 267, fremsættelsen i tidenden sp. 300).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Retoft: Hver gang et beskatningsspørgsmål angående vin og stærke drikke er på dagsordenen, føres der som regel en livlig diskussion om dette spørgsmål, og det har også været tilfældet denne gang. Man havde vel kunnet vente, at den ville have været mindre skarp denne gang, fordi der har været nedsat et udvalg, som teknisk skulle behandle spørgsmålet, og som har behandlet det endog meget grundigt, og resultatet af udvalgets arbejde har været offentliggjort.

Det er blevet hævdet, at befolkningen lægger sit forbrug af stærke drikke på steder, hvor man kan undgå restaurationsskatten. I den offentliggjorte udvalgsbetænkning er

det anført, at i 1939 gik ca. 37 pct. af engrosomsætningen af øl til restauranterne mod kun ca. 27 pct. i 1956. De to nævnte procenttal siger imidlertid ikke så forfærdelig meget om, hvor stor restaurationsomsætningen er i dag, da det ikke samtidig oplyses, hvor stor engrosomsætningen var i de nævnte år. En faktisk oplysning giver de nævnte procenter dog, nemlig at restaurationsbranchen ikke har været i stand til helt at holde sin procentvise andel i engrosomsætningen. Jeg tror nu ikke, det er restaurationsskattens skyld, i hvert fald ikke den alene. Jeg tror snarere, at det skyldes, at befolkningen har omlagt sine spisevaner og dermed også sine drikkevaner. Den stærkt voksende bilisme har i høj grad været medvirkende hertil. Hvis man en lørdag eller søndag eftermiddag færdes i den danske natur, ser man jo, hvorledes det ene selskab efter det andet lejrer sig derude og nyder deres medbragte mad og deres medbragte øl. Det er klart, at denne udvikling betyder, at en hel del går fra restauranterne, og det er en udvikling, som jeg ikke tror der er noget at gøre ved, men som man må tage til efterretning.

Der er også fremsat en stærk kritik af restaurationsskatten, fordi de udenlandske turister finder den for høj. Det kan man i og for sig godt forstå. Vi andre bliver jo også utilfredse, hvis vi i udlandet kommer på en restaurant, hvor priserne er meget høje. Men det er dog alligevel sådan, at selv om restaurationsskatten hævdes at være for høj, så har den udenlandske turiststrøm her til Danmark været i endog meget stærk stigning, hvilket jeg regner for et stort gode, da det bringer landet tiltrængt valuta.

Jeg vil såmænd gerne tro, at den øgede turiststrøm til vort land ikke har tilført restauranterne fuldt proportionalt udbytte, men det viser kun, at også de udenlandske turister har fået andre spise- og drikkevaner ligesom danskerne, når de kommer til udlandet. Man er blevet mere naturglad, noget, som i hvert fald jeg værdsætter.

Derimod vil jeg gerne støtte den fremsatte kritik mod det, man kan kalde ulovlig nydelse af spiritus; den kritik er jeg fuldt ud enig i. Jeg tænker her på nydelsen af medbragt spiritus o. lign. på hotelværelser,